

2+1
IRODALMI ÉS FILMES VERSENY
(2019/2020)

JAVÍTÓKULCS

Kedves Kollégák!

Köszönjük munkájukat és együttműködésüket! Reméljük, a versenyre kijelölt két olvasmány és a film kellemes, tartalmas élményt nyújtott, továbbá sikeres volt a tanítványokkal való együttműködés.

Kérjük,

- a javítást a javítókulcs alapján végezzék, figyelembe véve annak szempontjait és ajánlásait, rugalmasan alkalmazva azokat a versenyzők szövegeihez,
- a javításnál piros színű tollat használjanak,
- a jó megoldást pipával, a hiányzót hiányjellel jelöljék,
- fél pontot ne adjanak,
- az elért pontszámot feladatonként írják be a megfelelő négyzetbe, az összpontszámot tüntessék fel a feladatlap első oldalán.

Fehér Boldizsár: Vak majom

1.a) Milyen keleti bölcsességet jelképez a három bölcs majom, melyek közül egy a szemét, egy a fülét, egy pedig a száját takarja el?

– aki így tesz, azt elkerülik a bajok

1	
---	--

1.b) Miért épp a szemét eltakaró, „vak majom” kerülhetett a regény címébe?

vakság – nem látja tisztán saját helyzetét, nem képes szembenézni magával, a felnötté válással, a világ összetettségével, az útmutatás hiányával stb.

1	
---	--

1.c) Hogyan függ össze a mű címe és mottója („Az én bálnavadász-utazásom kétségkívül része volt a Gondviselés nagyszabású műsorának, melynek terve régtől fogva készen áll.” – H. Melville: Moby Dick)?

A Gondviselésben, sorsban hisz és arra bízta magát az, aki semmit nem akar csinálni, dönteni az életben (vö.: „Az ne csodálkozzon, ha egy szép napon arra ébred, hogy plafonig ér a szar.” – 105-106. o.)

1	
---	--

2.) A főszereplő a regénybeli eseményeket az időben ugrálva, „összevissza” mondja el. Miért lehet indokolt ez az elbeszélismód ennél a főszereplőnél? Írj két lényegileg különböző szempontot!

- az elbeszélő többször jelzi, hogy nem is igazi író, illetve hogy nem megy neki az írás („Pocsék történetmesélő vagyok. Hamarosan lövések dördülnek el a hotelben.” – 169. o.; „Kár, hogy korábban lelőttem ezt a fordulatot.” – 173. o.; „Van még valami, amit el akartam mesélni, de sehogyan sem illeszkedett sehová. [...] Szóval úgy döntöttem, bepaszintom ide.” – 186. o.)

- a múltbéli eseményeket akarja tisztázni, összefüggéseiben látni, összerakni → még zajlik ez a folyamat éppen az írás alatt/által, még „darabokban” a történet

- a múltbéli események felidézése sokszor nem ok-okozati logikán, hanem véletlen asszociáción (képzettársításon) alapszik → az elbeszélőnek valamiről eszébe jut egy másik múltbéli esemény

- időnként az írás jelen ideje is megjelenik, hiszen az események még mindig tartanak (pl. AESDORC-tüntető és Lili beszéde a Finkelmann-háznál)

2	
---	--

3.) A regény egyik visszatérő irodalmi utalása Mary Shelley XIX. századi regénye, a *Frankenstein*. Hogyan kapcsolódik a frankensteini szörnymotívum a *Vak majom* egyes elemeihez? Töltsd ki a táblázatot!

regényelem (<i>Vak majom</i>)	kapcsolata a <i>Frankenstein</i> nel
elbeszélő	emberi lény számára a szörnyeteg, esetleg önmagára ismer benne („...mindennél jobban vágyik rá, hogy az élete számítson valakinek. [...] ...elviselhetetlen számára a gondolat, hogy a létezése semmilyen fontossággal nem bír a világban. Még a saját alkotója is elfordul tőle!” – 87. o.) / az elbeszélésmód is darabokból építkezik
AESDORC	egy cégmonstrum, amely sok-sok különböző egységből áll (pl. művégtaggyár, nyugdíjpénztár, nyomda, újságok stb.) ~ „szörnyeteg” / még az alkotója, tulajdonosa sem tudja irányítani
a világban található történések mint „jelek”	ld. kísérlet: teljesen véletlenszerűen rakják össze a „jelekből” a maguk valóságát, valóságmagyarázatát
Dr. Sultan plasztikai sebész	saját Frankenstein-sztori befejezés nélkül (ld. 67-68. o.) / foglalkozása („Az embereket ugyanúgy szét meg össze lehet szerelni, mint az autókat” – 68. o.)

4	
---	--

4.a) Hányféle társadalmi és családi szerepben jelenik meg a regény főszereplője? Sorolj fel négyet! (Két példa segítségül: az anyja fia, valamint egyetemi hallgató történelem szakon.) Minden jó megoldás 0,5 pontot ér!

- bolond apja „fia” / Finkelmann valódi fia / AESDORC-tulajdonos / újságíró / férj / Pintér Péter író (eljátszott szerep) / egy könyvkiadó igazgatója (eljátszott szerep) / író (az egész történet elbeszélője)

2	
---	--

4.b) Milyen jelentése lehet annak, hogy a főszereplő ennyi szerepben jelenik meg a történetben? Írj két értelmezési lehetőséget is!

- identitás keresése, útkeresés
- kudarcok sorozata kell az eszméléshez (pl. „Mi volt a baj? [...] Nem veszek részt semmilyen nagyszabású tervben. A saját döntéseim végösszege vagyok.” – 160. o.)
- az elbeszélő saját kiszolgáltatottságát támaszthatja alá
- a véletlen szerepének érzékeltetése
- a világban betölthető szerepek (és így a világ értelmének) ironikus felfogása (ld. 4.c feladat)

2	
---	--

4.c) A főszereplő majdnem minden esetben visszásan, az elvárthoz képest ellentétesen tölti be szerepeit. Mutasd be ezt az ellentmondásosságot az általad felsorolt szerepek közül háromnál! (A fentebb említett két példa esetében: az anya éppen lemond fiáról és az anyaságról, kapcsolatuk megszakad; az egyetemi hallgató semmi értelmét nem látja az egyetemi tanulmányoknak.)

- 1. apa-fiú viszony: a valódinak hitt apja nem az apja / nincs igazi kapcsolat a bolond fagyaltárussal / nincs valódi nevelés

- 2. apa-fiú viszony: Finkelmann neveli? – inkább csak a halál árnyékában tekint épphogy megismert fiára kapaszkodóként tekint, aki majd továbbviszi az AESDORC-ot („Te különleges vagy.” [...] „Minden igazságtalanság, ami ért, az életed összes balfordulása és zsákutcája azért történt, hogy ma itt legyél velem.”)

- nem-íróként (maga a főszereplő) és álíróként (Pintér Péter) a Halhatatlanok Csarnokában – erről ír aztán utólag;

- férj néhány órán át / igazából nem is kérte meg Lili kezét, mikor a lány igent mondott;

- újságíró-gyakornok több ezer éves hírekkel (pl. a kerék feltalálása);

- AESDORC-irányítóként nem irányít, csak hagyja működni a céget

3	
---	--

5.) A karóra többjelentésű szimbólum a regényben. Mit jelent a főszereplő és mit jelent az anyja számára?

- anya: már nem felel fiáért, felnevelte / felszabadul anyai kötelezettségei alól / „Anya nem osztotta be okosan az idejét.” és „Remélem, ez majd segít beosztani a tiédet.” – az idő eltelik, az élet elmúlik, öregedés / élete legnehezebb döntésének jelképe (elhagyja fiát)

- főszereplő: 18 éves – felnőtté válás / felelősség (saját idejéért, saját életéért, döntéseierért)

2	
---	--

6.) A főszereplő édesanyja ellentmondásosan viselkedik anyai szerepét illetően! Hozz fel két-két érvet az anyaszerep betöltése mellett és ellen!

- igen, betölti anyai szerepét, mert: az elbeszélő semmiben nem szenvedett hiányt 18 éves koráig („anyai kötelességek” ellátva) / megfelelő „biológiai apa” (szellemileg egészséges és milliárdos!) keresése a bolond férj helyett (önfeláldozás?) / újságírói munka fiának / „Rám maradt minden, és isten látja lelkem, én megtettem a dolgom” (137-138. o.) – a főszereplő nem ellenkezik, tehát igaznak fogadhatjuk el / a karóra és fia elhagyása is a nevelés része

- nem, nem látja el anyai feladatát, mert: a gyerek nevelése nem ér véget 18 évesen / az anya viselkedése nem szeretetteljes / az anya akarta, hogy fia újságíró legyen (ráeröltette?) / a Krétára költöző anya mindenképp egoistának tekinthető / „kijelentette, hogy egyelőre nem áll szándékában megöregedni” – mintha ezért a célért fölládozná az anya-fiú viszonyt

4	
---	--

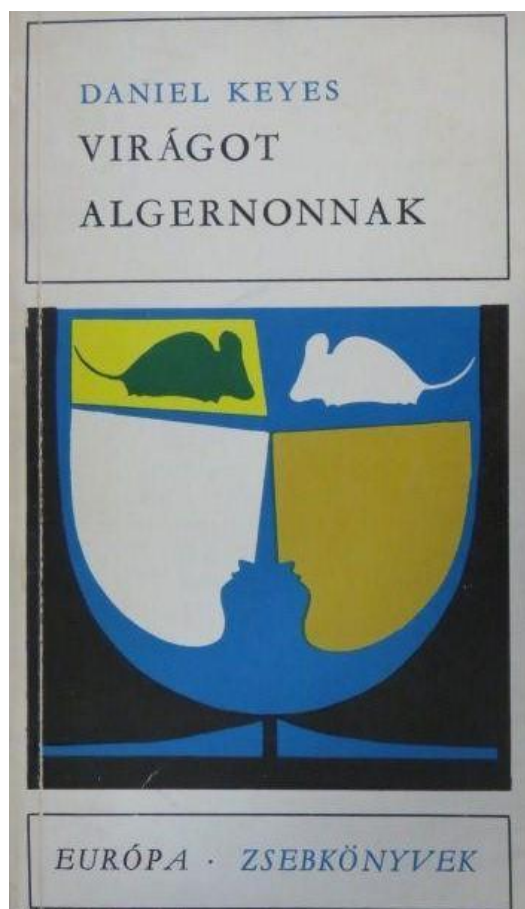
7.) A *Vak majom* számos mitológiai-bibliai történetet tartalmaz. Milyen összefüggést találsz a regényben említett mitikus figurák és az elbeszélő között? (Minden jól kitöltött rubrika 0,5 pont.)

mitológiai alak	a főszereplő történetére vonatkoztatva
Zeusz, aki helyett anyja egy bepólyált követ adott apjának, hogy lenyelje	„álgyermek” Kronosznak – „álapa” az elbeszélőnek
Sziszüphosz, az örök kőgörgető	a világ legfiatalabb millárdosa – „elvették a követ”, nincs miért küzdenie
Szalómé, aki Heródesnek táncol és majd Keresztelő Szent János levágott fejét kéri ajándékkul	a döntések még megszülethetnek és a világ még megváltoztatható
Narcysson, aki a tóba nézve önmagába szeret	Argosz Xyotisz hajójának neve: a főszereplő anyjának narcisztikus, önimádó hajlamára utalhat

2	
---	--

Daniel Keyes: Virágot Algernonnak

1.) A képen a regény egyik magyar kiadásának borítója látható. Nevezz meg három elemet, amiben a plakát rájátszik Charlie Gordon történetére!

- Charlie és Algernon közös sorsa
- Charlie „megkettőződése”: az operált, magas intelligenciájú Charlie és a régi, csökkent értelmű Charlie is megjelenik
- a régi és az új Charlie egymást nézi és/vagy szemébenéz egymással
- az egyik Algernon sárga háttérű keretben: ketrec?
- a teljes képen késsel mintha egy vállöv és egy fej rajzolódna ki – Charlie fejében zajlanak jórészt az események (emlékek, gondolatok, reflexió, és cselekmény szintjén a műtét

3

2.) Charlie-val az agyműtét előtt három tesztet csináltatnak meg. Egészítsd ki a táblázatot!

TESZT	CHARLIE VÁLASZA, REAKCIÓJA	MI HIÁNYZIK CHARLIE KÉPESSÉGEI KÖZÜL?
Rorschach-teszt: tíntapackában kell képeket látnia	ez egy tintapaca / kiömölhetett a tinta	elvont gondolkodásra való képesség / absztrakció / szabad képzettársítás (asszociáció)
Tematikus appercepciós vizsgálat: történeteket kell kitalálnia emberekről, akiket képen lát	nem ismeri ezeket az embereket, ezért amit mondana, az hazugság, ő pedig nem akar hazudni (mert akkor megverik)	fikció és valóság közti különbségtétel / képzelet (fantázia) létjogosultsága
útvesztő (papíron/villanybottal a faútvesztőben)	képtelen kijutni (ezért kisebb áramütések érik) / bosszantja, hogy rendre kudarcot vall	problémamegoldó képesség / előrelátás, előre gondolkodás

5

3.) Miért egyes szám harmadik személyben ír magáról Charlie, mikor önmagára emlékszik vissza bizonyos helyzetekben? Válaszodban két megközelítést fogalmazz meg!

- kívülről szemléli önmagát
- nem tud azonosulni régi önmagával
- a régi Charlie is kívülről figyeli őt
- a tudattalanjában lévő traumákat idézi fel emlékként → a tudatos én távolsága, „objektív” vizsgálata is megnyilvánulhat az E/3-ban

2	
---	--

4.) Miért kezdi el zavarni Charlie-t, hogy mások is olvassák az előremeneteli jelentéseit?

- magánélet, intim érzelmek megjelenése (Alice)

1	
---	--

5.) Értelmezd a következő Charlie Gordon-megállapításokat!

a) „...én tehát egész életemben *kivételes* voltam.” (június 11-i bejegyzés)

„A *kivételes* szó érvényes a színpompáig végére”, tehát tehetség/lángész éppúgy kilógónak, „különlegesnek” számít, mint a szerény képességű/csökkent értelmű.

1	
---	--

b) „...ha rá akarok jönni, ki is vagyok valójában, mit jelent egész életem – meg kell ismernem mind a jövőm lehetőségeit, mind a múltamat...” (július 12-i bejegyzés)

- egy teljes személyiséghez a múlt is szorosan hozzá tartozik (traumák, emlékek)
- a jövőt csak most, amíg szellemi kapacitása engedi, ismerheti meg...
- ...ezért meglátogatja a Warren Állami Otthont, mielőtt drasztikusan visszaesne az IQ-ja
- tennie kell azért, hogy megismerje a múltját (pl. családtagok) és a jövőjét (Warren) is
- közben a jelenben is folyamatosan rögzíti gondolatait (előmeneteli jelentések, illetve tudományos jegyzetek, munkák)
- ironikus: a múltat és a jövőt sem lehet teljesen megismerni, így az ember énjét sem
- ironikus: „ki vagyok én”, miközben épp a jelent zárja ki az életéből Charlie (ld. Warren-látogatás, tudományos kutatás a jövőnek, az anyja meglátogatása stb.)

1	
---	--

6.) Mi zavarja Charlie-t abban, ahogy őt és Algernont felvezeti, bemutatja a chicagói tudományos kongresszus elnöke? Tegyel két eltérő észrevételt!

- cirkuszi látványosságként kezelik („...tekintsék meg az attrakciót! Ilyet még nem látott a tudományos világ!”)
- az egérrel egy szintre helyezik („Hogyan lesz egy egérből és egy idiótából lángész!”)
- bűvészmutatvány, varázslat, hogy okos lehet („Nem csalás, nem ámtás!”) ↔ tudomány
- „Minden meg lesz mutatva, minden meg lesz magyarázva!” → éppen ez a „minden” hiányzik Charlie-nak, hogy tényleg megértsék a teljes életét; a kiszolgáltatottságot, a megaláztatásokat, a szenvedést, amit elviselt; az örömet, amit csökkentéértelműként érzett, hiszen voltak „barátai”; a változást, amit átél stb.
- ebben a helyzetben sem veszik emberszámba (inkább egy állatkísérlet résztvevője)

2	
---	--

7.a) Mit tesz hozzá Fay Charlie életéhez, amire a többiek képtelenek? Sorolj fel három tényezőt!

- naivitás, jóhiszeműség (pl. idegen lányt beengedi magához, aki aztán meglopja)
- őszinteség
- humor (pl. Algernon 3D-s útvesztője mint modern szobor)
- rendszertelen, bohém élet
- beteljesült szexualitás (vö. „régii Charlie” néz, de nem zavar)
- egyfajta gyerekesség (rendszerint felelőtlen viselkedés)
- a tudattalant segít felszabadítani? – ivás, tánc, az „egyenes vonalak” eltűntetése

3	
---	--

7.b) Miért nem lehet mégsem Fay Charlie igazi társa?

- a tudományos munka nem érdekli
- Charlie meg akarja ismerni a jövőjét is → tudományos kutatás kell, hiszen ő a kísérlet alanya
→ Fay életmódja ezt a kutatást nem támogatja

1	
---	--

8.) A történet során Algernon és Charlie viselkedése sokszor párhuzamba állítható. Mutass be egy-egy mondatban három ilyen hasonlóságot!

- útvesztő mint teszt
- szökés a konferencián/-ről
- motivációs problémák a tesztelés során (Charlie is hullámzó a magas IQ-jú életében)
- Fay szereti etetni, kézbe venni az egeret (Charlie-val is törődik)
- Algernon megharapja Fayt és Minnie-t (Charlie egy idő után nehezen viseli mind Fayt, mind Alice-t)
- Algernon intelligensen egy idő után áttér a „megpróbálom-hátha” módszerre (ez leképezheti Charlie teljesen eltérő tudományos munkáit, vagy úgy általában az önkeresését → Alice, Fay, Matt, Rose, Norma, tudomány, ital/tánc, bolyongás a városban)
- útvesztő és cél (Charlie: önkeresés az éjszakai városban, „nekivetem magam a város neonketrecének”)

3	
---	--

9.) Miért fontos Charlie-nak, hogy Algernon ne kerüljön a fagyasztóba és a hamvasztóba? Közelítsd meg a kérdést kétféleképpen is!

- barátként tekint rá → nem barátához méltó, temetés nélküli halál (vö. cím)
- saját maga sorság látja ebben az embertelen bánásmódban
- nem kísérleti állatként kezeli (ahogy magát sem)
- egyszerű egéreként, ha már nincs magasabb IQ-ja, akkor is élőlény, élet, „személy”(?)

2	
---	--

Az öreg hölgy látogatása (film)

1.a) Klara Wäscher neve beszélő név: a *Wäscher mosót*, illetve *mosodát* jelent. Hogyan kapcsolódik ez a vezetéknev Klara cselekedeteihez? Két lényegileg eltérő megoldást is írj!

- tisztázni akarja az igazságot a balesettel és a perrel kapcsolatban
- tisztára mosná a becsületét
- megszabadítaná Illt a bűntől azáltal, hogy szembesíti vele
- ironikus: éppen bemocskolja a gülleniek becsületét (de hát az eddig sem volt makulátlan!)
- kagyló → egy szerelem, egy elmúlt kapcsolat tisztára mosása

2	
---	--

1.b) Klara már Claire néven tér vissza Güllenbe. Sorolj fel három fontos, az egykori Klara és a visszatérő Claire közötti különbséget!

Minden helyesen kitöltött sor 1 pont. Ha a versenyző nem jeleníti meg a különbséget, akkor nem jár a pont.

a fiatal Klara (a baleset előtt)	az idős Claire
volt szerelmi kapcsolata	magányos (bár úgy tűnik, szereti Illt)
kisvárosi környezet, ismerősök, otthon	hontalanság, idegenség, magány
kiszolgáltatott	hatalommal bír, uralkodik a gülleniek és Ill felett
egészséges	sánta és meddő maradt a baleset után
kedves, álmodozó (az iskolaig. emlékei szerint)	bosszúálló és ridegen racionális

3	
---	--

1.c) A *Güllen* városnév szó szerint *trágyát* jelent. Mennyiben ragadja meg az a kisváros lényegét?

- erkölcsi romlás, „bűzlik valami”

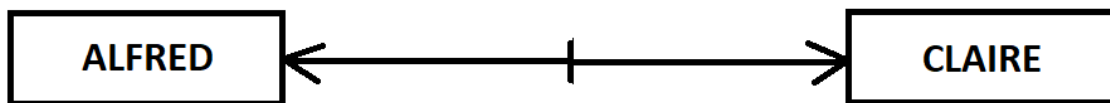
1	
---	--

2.) Milyen jelképes jelentése lehet Nerónak, Claire kutyájának? Fogalmaz meg két szimbolikus jelentést!

- fekete szín → Klarát gyászolja Claire / halál / bűn
- kezdetben nekiugrik Illnek → támadás, elpusztítani vágyás (Claire)
- a film végéhez közeledve Ill megsimogatja → belátás, megbékélés, elfogadás, (szeretet?)

2	
---	--

3.) Claire felbujtására megölik Alfred Illt. Claire régi önmagáról, Klaráról úgy beszél, mint „akit ő [tehát Alfred] megölt”. Szerinted melyikük követett el nagyobb bűnt? Jelöld egy ponttal a skálán, hogy kit tartasz bűnösebbnek, és érvelj döntésed mellett!

- érvek Ill bűnössége mellett: cserben hagyta Klarát / lefizette a perben Petert és Fritzet / úgy „ölte meg” Klarát, hogy életben maradt és végigszenvedett egy életet / az ő bűne volt előbb, tulajdonképpen oka Claire „gyilkosságának”

- érvek Claire bűnössége mellett: képtelen megbocsájtani / hagyja rettegni Illt, mikor lassan mindenki ellene fordul / az egész várost „lefizeti”, hogy megöljék Illt / a fiatal Alfred csak gyáva volt (?), az idős Claire viszont kegyetlen és bosszúálló / saját magának is árt (szereti még Illt?)

4	
---	--

4.) Értelmezd az alábbi idézeteket úgy, hogy a kimondatlan célzásokra, a szereplők elhallgatott gondolataira, érzelmeire helyezed a hangsúlyt!

a) – a filmben 13:07-nél

Claire: „Vannak gyerekeid?”

Alfred: „Van egy lányom, már felnőtt. Nem nagyon tartjuk a kapcsolatot. Hmm. És neked?”

Claire: „Vigyél vissza a szállodába!”

- a baleset után Claire-nek már nem lehetett gyermeke, ez egy életre szóló tragédia (ezért nem is tud beszélni róla, kimenekülne a helyzetből)

- Claire Alfred gyermekét várta a balesetkor (tehát lett volna közös gyermekük), amit Alfred „elvett” Claire-től, ez neki sikerült (szülővé vált) még akkor is, ha próbálja elbagatellizálni

- végül kiderül, hogy Alfred vezette részegen az autót – „elvette” Claire gyermekét

2	
---	--

b) – 1:09:20-nél

Claire: „Güllen ringyót csinált belőlem, én bordélyt csinálok Güllenből.”

- a perben Klarát ringyónak hazudták, hogy Alfred apaságát eltussolják

- bordélyház: tele van prostituálttal → egész Güllen eladja magát pénzért

2	
---	--

c) – 1:01:12-nél

iskolaigazgató: „Miféle emberek vagyunk mi?”

Claire: „Amilyenek mindig is voltatok.”

- nem Claire hozta el a bűnt és az erkölcstelenséget Güllenbe, együtt élnek ezzel már évtizedek óta (ld. a baleset utáni per)

1	
---	--

d) – 1:05:50-nél

polgármester: „A város mi vagyunk, Lutz. Te is.” (a rendőrparancsnoknak mondja)

- A felelősségvállalás szempontjából nem mindegy, hogy ki ölje meg Illt. A város? Akkor nincs valódi tettes? De „egy város” nem tud cselekedni, csak a benne élő emberek tudnak – és ez már az egyes emberek felelősségét és bűnösségét helyezi előtérbe.

1	
---	--

5.) A történet mellékszálaként Ill lánya, Mia is a városba jön, hogy újságíróként tudósítson az eseményekről. Milyen álláspontot képvisel a Claire–Alfred-konfliktusban?

- apjával épp egy szerelmi ügy miatt van igen rossz viszony (Mia a szerelmet választotta)
- apja elzavarta otthontól, de megbocsájt apjának (ellentétben Claire-rel meg tud bocsájtani)
- megérti Claire-t (hiszen Mia épphogy bátran viselkedett és vállalta a szerelmet, az azzal járó következményeket, szemben apjával)

2	
---	--

6.) A történetben két bírósági eljárás is lezajlott: a baleset utáni per és Alfred Ill bűnösségi pere. Szerinted mennyiben látja el jól a bíróság a feladatát?

- igazából mindkét esetben az önös érdekek és a hazugságok határozzák meg, hogy mi az „igazság”
- a bírósági eljárás a jogot és az erkölcsöt képviselné elméletileg – mást mutat a gyakorlat
- az eljárás hitelesíti, legitimizálja a bűnt

2	
---	--

Fogalmazás

Mindhárom műalkotásban kiemelt szerepe van egy kísérletnek (amennyiben egyfajta tesztnek tekintjük Claire-nek a gülleniek megsegítésére tett ajánlatát *Az öreg hölgy látogatásában*).

Írj fogalmazást, melyben azt vizsgálod, hogy mit tudunk meg ezekből a kísérletekből, a benne résztvevők felismeréseiből az ember belső világáról, valamint a társadalomról, amelyben él! Fogalmazásodban térj ki mindhárom műre! Adj címet fogalmazásodnak! Ügyelj a stílusra és a helyesírássra! A fogalmazás lehetőleg ne haladja meg a pontozott sorokkal kijelölt terjedelmet.

A javítás során kérjük, hogy

- a tartalmilag egyértelműen hibás elemeket egyenes vonallal,
- a szerkesztéssel kapcsolatos hibákat szaggatással,
- a nyelvhelyességi hibákat hullámos vonallal húzzák alá.

A fogalmazás értékelésének szempontjai:

- gondolatgazdagság, lényegre tapintó, intelligens meglátások,
- témátartás a feladatban megadott kérdéshez képest,
- meggyőző példák, releváns megállapítások szerepeltetése,
- a fogalmazás kerülje a körvonalazatlan általánosításokat, tartalmazzon a művekre vonatkozó konkrét utalásokat,
- szerkezetét logikus és arányos felépítés, tagoltság jellemezze,
- stílusa illeszkedjen a témához és a helyzethez,
- fogalmazásmódja legyen világos, pontos és egyértelmű,
- törekedjen a nyelvhelyességi szabatsóságra.

A helyesírási hibák jelölésére, kérjük, az iskolai fogalmazásoknál megszokott jeleket használják. Helyesírási hibákért – azok számától függően, a javító tanár belátása szerint – 0, 1, 2 vagy legfeljebb 3 pont vonandó le a teljes pontszámból.

A „közepes” szintű fogalmazás 15 pontosra, a „jó” 23, a „kifogástalan” pedig 30 pontosra értékelendő, köztes pontszám a javító tanár belátása szerint adható.

Néhány lehetséges tartalmi elem:

Vak majom

- A kísérlet lényege, hogy nincs kísérlet, ugyanakkor bejelentik, hogy a kísérlet elkezdődött. Az ember szeretné tudni, hogy mi történik vele, mi miért történik vele, ezért a kísérlet résztvevői elkezdenek „nyomokat”, „jeleket” keresni a hotelben, hogy a kísérlet célját, lényegét megértsék. Tulajdonképpen véletlen jelenségekből, ezeket túlzott jelentőséggel felruházva és összekapcsolva hoznak létre maguk számára egy olyan „kísérletet”, amelyben racionális döntéseket hozhatnak.

- A főszereplőt ugyan beavatja a két Nobel-díjas tudós, viszont nem fogalmazzák meg vele szemben semmilyen elvárást. Éppen ez a lényeg: nincs iránymutatás, nincs szabály, nincs elérendő cél, még kijelölt lezárása sincs a kísérletnek – ilyen értelemben a kísérlet magára az életre hasonlít.

- Abban is az életet modellezi, hogy minden pillanatban dönteni kell: hogyan és milyen logika szerint értelmezzük a körülöttünk lévő világ történéseit, minek tulajdonítunk kiemelt jelentőséget és hogyan döntünk/cselekszünk az adott helyzetben.

- Az élethez való hasonlósága miatt tulajdonképpen a kísérlet egyfajta beavatás a fiatal főszereplő számára.

- Megfigyelhető a hétköznapi ember vágya arra, hogy valami „nagy dolog” részese lehessen, ami igazolja létezését, értelmet ad neki. Ugyanígy az is észrevehető, hogy a résztvevők vágnának valami többre, jobbra az életükben. Tulajdonképpen ezek a vágyak és remények nagyban meghatározzák, hogy milyen kitalált elméleteket gyártanak az egyes eseményekből.

- A kísérlet kérdésessé teszi a világ értelmezhetőségét: mintha mindenki a sötétben tapogatózna, és teljesen esetleges, hogy a világ mely részeit látja/hallja/ragadja ki, hogy (összeesküvés)elméleteket állítson fel.

- A kísérlet lefolyása komikus is: komoly, sikeres, tehát a világban elboldoguló emberek élnek tévhitekben, találnak ki abszurd „megfejtéseket”.

- A jelenségek ellentétes értelmezését és a káoszt jól példázza Vescovi esete, aki azért válik kémmé, mert a kémektől féltve ellopja a svájci nagykövetség iratait. Így lesz amolyan nem-kém kém.

- A gyanakvás és a paranoia is a kísérlet „eredményei” közé tartozik.

- Érdekes, hogy a kísérlet „teremtő atyái” együtt élnek a szereplőkkel, ugyanakkor nem segítenek nekik. Jelenlétük részben megnyugtató, részben gyanakvásra ad okot.

Virágot Algernonnak

- A kísérlet eredetileg tudományos célt szolgál: hogyan lehet nagy mértékben növelni az emberi intelligenciát. Korábban állatokon kísérleteztek csak (ezek közül a legsikeresebb kísérleti alany Algernon, az egér), most viszont Charlie Gordonon (IQ ~ 70) is kipróbálják a műtétet.
- Charlie értelmi fejlődésének köszönhetően egyre többet emlékezik, és óhatatlanul is megkezdni önmaga vizsgálatát: ki is Charlie Gordon, ki volt és ki lett (a mű végén pedig már tudja, milyen lesz).
- Az eddig elfelejtett/elfojtott traumák hatására Charlie rájön, hogy a régi Charlie-t mindig bántották, kinevették, megalázták; hogy mindazokra, akikre barátként tekintett (gyerekkori társak, a pékség dolgozói), csak kihasználták őt.
- Ennél is súlyosabb a családi viszonyok felszínre hozása: anyja szégyellte, kezeltette (sokszor, de hiába), majd Norma születése után meggyűlölte és féltette tőle egészséges lányát. Matt, az apa jóval megértőbb volt Charlie-val, Norma azonban gyerekként nem tudta elviselni, hogy kortársai Charlie miatt csúfolják, illetve közösítik ki.
- Charlie felismeri, hogy nem kezelték emberként korábban, és – mivel éppen a múltját dolgozza fel – ezt személyisége egy részének eltörléseként éli meg.
- Charlie intelligenciája gyorsan a többi felnőtt fölé emeli szellemileg, ugyanakkor érzelmileg gyerekes marad (pl. nőkhöz való viszony, türelmetlenség, konfliktuskezelés). Tapasztalatait elemezve idővel jóval empatikusabbá, érzékenyebbé is válik.
- Felvethető, hogy magas IQ nem jár együtt boldogabb élettel: tulajdonképpen a régi Charlie-nak megvolt a helye a társadalomban. A boldogságot nem az intelligencia, sokkal inkább az embernek a környezetével való viszonya határozza meg (és az is igaz, természetesen, hogy a régi Charlie nem vette észre környezete kegyetlenségét).
- A maga szellemi szinten lévő Charlie meglátja és megéri az emberek kisszerűségét és esendőségét.

Az öreg hölgy látogatása

- A „kísérlet” lényege, hogy képesek-e a hétköznapi, tisztességes emberek pénzért gyilkolni. Alfred III haláláért 2 milliárd eurót fizetne Claire Zachanassian. Ha tehát az elszegényedett gülleniek meg akarják kapni ezt a pénzt, akkor meg kell ölniük barátjukat, ismerősüket: Alfredot.
- A mű tehát elsősorban morális kérdéseket feszeget. Eladható-e a tisztesség és a becsület?
- A gülleniek hozzáállása az első pillanatban teljesen egyértelmű: elutasítják az ajánlatot emberségükre hivatkozva. Senki nem gondolja vagy meri elhinni magáról, hogy képes lenne embert ölni.
- Lassan megváltozik azonban az ügyhöz való viszonyuk: tulajdonképpen meggyőzik egymást és magukat arról, hogy Alfred bűnös és megérdemli a halált. Így tehát a korábban embertelenséggel vádolt Claire az egyik legemberibb igény, az igazságosság képviselőjeként jelenik meg.
- Ironikus, hogy Alfred tényleg bűnös, de a fiatal Klara bemocskolásában és elüldözésében az egész város benne volt valamilyen mértékben. Senki nem állt ki a véltlenül balesetet szenvedő fiatal lány mellett, inkább Alfredot védték (hamis tanúzás, közvélemény). Ezt természetesen sokan tudják a gülleniek közül, de saját bűnrészességükkel nem szembesítik magukat.
- A gülleniek közül senki nem vállalja a felelősséget, ezért oldják meg végül „mindannyian” a gyilkosságot: körbeállják Alfredot a „tárgyaláson”, és mikor szétnyílnak, a férfi már halott.
- A „kísérletben” egész Güllen részt vesz, ezt jelképezi az is, hogy a városvezetés különböző társadalmi feladatot ellátó emberekből áll össze. Polgármester, rendőrkapitány, bankár, pap és iskolaigazgató: utóbbi kivételével mind a saját érdekeit tartja szem előtt.
- Az iskolaigazgató képviselné a humánumot és az erkölcsöt, de képtelen gátat szabni az eseményeknek. Végül az alkoholba menekül.
- Claire magát is teszteli: képes-e érzéketlen maradni, esetleg képes-e megbocsájtani (ott marad Güllenben és figyeli az utcát, beszél a gülleniekkel). Claire-ben két ellentétes érzés küzd egymással Alfredot illetően: szereti vagy legalábbis őrzi szerelmük emlékét, viszont bosszút akar állni rajta tönkretett életéért.
- Alfred a „kísérlet” során a tagadás állapotából eljut bűne beismeréséig, a bocsánatkérésig, egy igazabb életig (szemben a magukat erkölcsösnek beállító gülleniekkel). Az erkölcsi megtisztulásra törekvését mutatja az is, hogy beszél lányával, valamint bevallja feleségének, hogy nem szerelemből vette el.